

TEKA

KOMISJI OCHRONY
I KSZTAŁTOWANIA ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO

COMMISSION OF PROTECTION
AND FORMATION OF NATURAL ENVIRONMENT

POLISH ACADEMY OF SCIENCES BRANCH IN LUBLIN

TEKA

COMMISSION OF PROTECTION
AND FORMATION OF NATURAL ENVIRONMENT

Volume III

Lublin 2006

POLSKA AKADEMIA NAUK ODDZIAŁ W LUBLINIE

TEKA

KOMISJI OCHRONY I KSZTAŁTOWANIA
ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO

Tom III

Lublin 2006

Redaktor naczelny
Jan Gliński, czł. rzecz. PAN

Rada Naukowa
prof. Tadeusz Jan Chmielewski (AR, Lublin), prof. Ryszard Dębicki (UMCS, Lublin),
prof. Roman Dziedzic (AR, Lublin), prof. Andrzej Giziński (UMK, Toruń),
prof. Ryszard Gołdyn (UAM, Poznań), prof. Maria Grzybewska (Uniw. Łódzki),
prof. Marian Harasimiuk (UMCS, Lublin), prof. Nikołaj Jerczak (Białoruska Akademia Nauk),
prof. Stanisław Kłosowski (Uniw. Warszawski), prof. Ryszard Komijów (AR, Lublin),
prof. Volodymyr Koshovyy (Narodowa Akademia Nauk Ukrainy), prof. Jacek Łętowski (UMCS, Lublin),
prof. Vladimir Łoginov (Białoruska Akademia Nauk), prof. Zdzisław Michalczyk (UMCS, Lublin),
prof. Stepan Pozniak (Państwowy Uniwersytet we Lwowie, Ukraina),
prof. Andrzej Prejs (Uniw. Warszawski), prof. dr hab. Stanisław Radwan (AR, Lublin),
dr Jan Igor Rybak (Uniw. Warszawski), prof. Toine Smits (Radboud University of Nijmegen, Holandia),
prof. Ryszard Walczak, czł. koresp. PAN (IA PAN), prof. Iwo Wojciechowski (AR, Lublin),
prof. Władysława Wojciechowska (KUL),
prof. Bogusław Zdanowski (Instytut Rybactwa Śródlądowego, Olsztyn)

Komitet Redakcyjny
prof. Stanisław Radwan, czł. koresp. PAU (AR, Lublin) – przewodniczący
dr hab. Krzysztof Czernaś (AR, Lublin), prof. Zdzisław Michalczyk (UMCS, Lublin),
dr Joanna Sender (AR, Lublin), mgr inż. Marek Rozmus (PAN O/Lublin)

Opracowanie redakcyjne
Ewa Różycka

Projekt okładki
Barbara Jarosik

Weryfikacja językowa
Tomasz Bylica

Publikacja indeksowana przez:
Polish Scientific Journals Contents – Life Sci. w sieci Internet pod adresem <http://www.psjc.icm.edu.pl>
oraz Zoological Record (Thomas Zoological Limited) – <http://scientific.thomson.com/>

© Copyright by Polska Akademia Nauk, Oddział w Lublinie, Lublin 2006
© Copyright by Akademia Rolnicza w Lublinie, Lublin 2006

Publikacja dofinansowana przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego, PAN Oddział w Lublinie,
Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Lublinie,
Instytut Agrofizyki im. Bohdana Dobrzańskiego PAN w Lublinie,
Akademię Rolniczą w Lublinie

ISSN 1733-4233

Wydawnictwo Akademii Rolniczej w Lublinie
Nakład 500 + 16 egz.
Skład komputerowy: Marek Pazur
Druk: Pracownia Poligraficzna AR w Lublinie

PREFACE

Volume III of the Teka of the Commission for the Protection and Management of Natural Environment, Lublin Branch of the Polish Academy of Sciences, is devoted to the subject-matter of small water bodies, their ecological structure, place and role in the landscape. It relates to water bodies of natural origin (disappearing lakes, mid-field ponds, village ponds, natural ponds, bog-springs, ox-bow lakes, etc.) as well as artificial ones (clay-pits, peat-pits, subsidence basins, post-exploitation lakes, small dam reservoirs, etc.).

In terms of natural considerations, small water bodies are highly important for the conservation and enhancement of biological diversity – they are valuable and specific habitats for numerous plant and animal species, help to diversify the landscape, and constitute an important factor determining the maintenance of biocenotic equilibrium of evolutionary systems of nature in the region and the country. At the same time they play an important role in water retention.

Preceding Volumes were concerned with other issues relating to the environment. Volume I of the Teka (2004) addressed the current status and changes in the natural environment of Polesie. Volume II of the Teka (2005) was devoted to the processes of enhancement and protection of biological diversity of water-peat areas. Consecutive IV Volume of the Teka (2007) will be devoted to the water retention in Poland and importance in it various types of the water reservoir – especially water reservoirs.

WPROWADZENIE

Tom III Teki Komisji Ochrony i Kształtowania Środowiska Przyrodniczego O.L. PAN jest poświęcony zagadnieniom małych zbiorników wodnych, ich strukturze ekologicznej, miejscu i roli w krajobrazie. Odnosi się do zbiorników pochodzenia naturalnego (zanikające jeziora, śródpolne „oczka”, sadzawki wiejskie, stawy naturalne, młaki, starorzecza i in.) oraz sztucznych (glinianki, torfianki, zbiorniki zapadliskowe, powyrobiskowe, niewielkie zbiorniki zaporowe itp.).

Pod względem przyrodniczym małe zbiorniki wodne mają bardzo duże znaczenie w zachowaniu i wzbogacaniu różnorodności biologicznej – są cennymi i specyficznymi siedliskami dla wielu gatunków roślin i zwierząt, przyczyniają się do urozmaicenia krajobrazu oraz stanowią ważny czynnik warunkujący zachowanie i utrzymanie równowagi biocenotycznej ewolucyjnie ukształtowanych układów przyrodniczych w regionie i kraju. Jednocześnie spełniają ważną rolę w retencjonowaniu wody.

Poprzednie tomy dotyczyły innych zagadnień środowiskowych. Teka I (2004) omawiała stan aktualny i zmiany w środowisku przyrodniczym Polesia. Teka II (2005) była poświęcona zagadnieniom wzbogacania i ochrony różnorodności biologicznej obszarów wodno-torfowiskowych. Kolejny tom IV Teki (2007) będzie poświęcony retencji wodnej w Polsce i znaczeniu w niej różnych typów zbiorników wodnych – w tym zbiorników zaporowych.